

La pràctica com a recerca (PAR) en les arts escèniques

IDEES A TENIR EN COMPTE (ARRAN DELS TEXTOS DE HENK BORGDORFF,
PATRICE PAVIS, JOSETTE FÉRAL I ALTRES, I AMB INCOPORACIONS DE LES
SESSIONS DE DIMARTS DIA 8 DE NOVIEMBRE A LES JORNADES SCANNER.)

Què és recerca (en termes generals)?

(Investigació original duta a terme per adquirir coneixement i comprensió)

- ▶ **1. Aportació conscient, voluntària.** Les aportacions involuntàries (fortuïtes) al coneixement i la comprensió no es poden considerar resultats de recerca.
- ▶ **2. La recerca implica aportacions originals** (és a dir, la mateixa feina no l'han d'haver realitzat anteriorment altres persones i ha d'afegir noves aportacions o coneixements al corpus existent).
- ▶ **3. L'objectiu de la recerca és augmentar el coneixement i la comprensió.** Implica, doncs, **disseminació**.

criteris que s'estableixen com a paràmetres d'avaluació de la recerca

	AVALUACIÓ
1	La recerca ha de tractar qüestions o problemes clarament articulats, definits. Hipòtesis de treball.
2	S'ha d'explicar la importància d'aquestes qüestions per a un determinat " context " de recerca, incloent l'aportació que farà el projecte i com es relacionarà amb altres investigacions en la mateix àrea o una àrea afí.
3	S'han d'especificar un o més mètodes de recerca i aquests s'aplicaran per abordar els problemes enunciats.
4	Els resultats de l'estudi i del procés de recerca han de ser degudament documentats i difosos. Importància de compartir els resultats.

Resumint els que s'ha dit més amunt, només podem parlar de recerca –i de **recerca en les arts**- quan la pràctica artística

1) fa una aportació **intencionada** i **original** al que coneixem i entenem.

2) i aquesta aportació es pot avaluar segons els criteris de la taula precedent.

Particularitats de la recerca en les arts:

- ▶ 1. És una recerca que **no vetlla per la distància entre l'investigador i la pràctica artística** (el dilema del cent-peus (Steiner): com resistir a la necessitat constant de reflexionar sobre el que s'està fent?). Però això no treu que el treball hagi de poder interrogar-se a si mateix de manera crítica.
- ▶ 2. **Aquesta pràctica artística tant defineix el procés de recerca com els resultats de la recerca** (“La investigació no està separada del seu objectiu artístic ni és posterior a ell, és part de l'objecte i alhora és simultània a ell.” (Pavis))

Tenint en compte això, podem certificar la validesa d'aquesta recerca?

Preguntes que tots ens hem fet algú cop:

- ▶ **Existeix de debò la recerca en les arts?**
- ▶ **Quan podem considerar que la pràctica artística és recerca?**
- ▶ **Totes les practiques artístiques són recerca?**
O podríem establir criteris per diferenciar la “pràctica artística en si” de la “pràctica artística com a recerca”?
- ▶ **En què es diferencia la recerca artística de la coneguda com a recerca científica o acadèmica?**

Proposició provisional:

“La pràctica artística es considera recerca quan el seu **propòsit** és (1) ampliar el nostre **coneixement i comprensió** a través (2) d'una **investigació original**. Comença amb (3) **preguntes** que són pertinents per al **context de la recerca** i del món de l'art, i utilitza (4) **mètodes** que són adients a l'estudi. **El procés i els resultats de la recerca són adequadament documentats i difosos** entre la comunitats investigadora i el públic més ampli.”

Qüestions prèvies:

- ▶ 1. La recerca sobre les arts
- ▶ 2. La recerca per a les arts
- ▶ **3. La recerca en les arts:** inclou la “investigació-creació” (Féral) i la PAR

Pel que fa a la RECERCA EN LES ARTS (opció 3):

A l'hora d'avaluar (i finançar) la recerca en les arts, és bastant diferent si s'examinen exclusivament els resultats en funció

(1) dels **objectes** d'art (els resultats artístics en forma d'obres d'art específiques són difícils –per no dir impossibles- d'avaluar).

(2) de la documentació del **procés** que ha portat a aquests resultats (bàsicament textual; **existeix una tendència a subratllar el procés**, perquè pot ser potencialment reproduït o en tot cas documentat).

(3) del **context**, que determina en part el significat de l'objecte i alhora del procés (no és possible la comprensió desinteressada de la pràctica artística ni tampoc una mirada ingènua).

Tres vies per preguntar què diferencia la recerca artística de la coneguda com a recerca científica o acadèmica?

Pregunta ontològica

Quina és la naturalesa de l'objecte?

Pregunta epistemològica

Quin tipus de coneixement o comprensió reporta ?

Com es relaciona aquest coneixement amb d'altres ?

—Otres—

Pregunta metodològica

Quins mètodes i tècniques d'investigació són adients per a la recerca en les arts?

ESPECIFICITAT DE LA RECERCA ARTÍSTICA

1. CONSIDERACIONS PEL QUE FA A LA NATURALSA DE L'OBJECTE

- 1** Les practiques artístiques són practiques estètiques (poden incloure aspectes com el gust, la bellesa, el sublim...)
- 2** Les pràctiques artístiques són pràctiques hermenèutiques, perquè sempre es presten a interpretacions múltiples o ambigües.
- 3** Les pràctiques artístiques són pràctiques performatives (en el sentit que les obres d'art i els processos creatius tenen un efecte en nosaltres, alteren la nostra visió i comprensió del món).
- 4** Les pràctiques artístiques són mimètiques i expressives quan representen, reflecteixen, articulen o comuniquen situacions o esdeveniments.

ESPECIFICITAT DE LA RECERCA ARTÍSTICA

1. CONSIDERACIONS PEL QUE FA AL CONEIXEMENT O COMPRESIÓ QUE REPORTA

1

Hi ha qui creu que l'art es realitza només sobre la base de la intuïció, a través de camins no cognitius, i que això fa que sigui inaccessible a la recerca des de dins.

Aquest error sorgeix quan se suposa que la manera no discursiva en què se'ns presenta el *contingut* dels fets artístics traeix la seva irracionalitat.

2

Així doncs, part de l'especificitat de la recerca artística rau en la manera particular en què s'articulen i es comuniquen els continguts no conceptuals i no discursius.

3

Importància en aquest àmbit d'estudi, entre altres, de la fenomenologia o l'hermenèutica (l'ambigüitat fonamental de l'art fa que la seva interpretació sigui sempre un procés inacabat: nous significats a cada acte de recepció).

ESPECIFICITAT DE LA RECERCA ARTÍSTICA

1. CONSIDERACIONS PEL QUE FA A LA METODOLOGIA (I)

- 1** Un mètode és una manera ben plantejada i sistemàtica d'arribar a un objectiu concret.
Una diferència respecte a la recerca acadèmica predominant és que la recerca en les arts la desenvolupen generalment els propis artistes.
- 2** Preocupació lògica per l'objectivitat (la "indiferència" fonamental que hauria de presidir la recerca científica). Conclusió: els artistes tenen un accés privilegiat a l'àmbit de la recerca atès que els processos creatius estan units a la personalitat creativa i a la mirada individual de l'artista. "Crear" i "actuar" formen part del procés de recerca.
- 3** Ara bé, la distinció borrosa entre subjectes i objectes d'estudi complica les coses. En casos en què l'impacte de la investigació es limita a la pròpia obra de l'artista i no té rellevància per a un context de recerca més ampli, aleshores ens podem preguntar amb raó si es pot qualificar de recerca en el veritable sentit del terme.

ESPECIFICITAT DE LA RECERCA ARTÍSTICA

1.PEL QUE FA A LA METODOLOGIA (II)

4

De manera molt esquemàtica:

Les ciències naturals usen mètodes experimentals dissenyats per explicar fenòmens.

Les ciències socials usen mètodes per descriure i analitzar dades.

Les humanitats se centren més en la interpretació que en la descripció.

5

Pel que fa a les arts, el disseny de la recerca incorpora tant l'experimentació i la participació en la pràctica com la interpretació d'aquesta pràctica. Aquesta recerca la duen a terme artistes, però la seva recerca preveu un impacte més ampli que el desenvolupament del seu propi art.

Conclusions

(i que acaben responnent també la pregunta pendent de com distingir la “pràctica com a recerca” de la “pràctica en si”):

La pràctica artística es considera recerca si el seu propòsit és **ampliar el nostre coneixement i comprensió** duent a terme una **investigació original** en i a través **d'objectes artístics i processos creatius**.

La recerca artística comença fent **preguntes** que són **pertinents per al context de la recerca** i el món de l'art.

La pràctica artística –tant els objectes artístics com els processos creatius- **encarna un coneixement** localitzat i tàcit **que es pot mostrar i articular mitjançant l'experimentació i la interpretació** (mètodes experimentals i hermèutics).

Els processos i els resultats de la recerca són adequadament **documentats i difosos** entre els investigadors i el públic en general.

Altres temàtiques que han aparegut al debat:

- Veure com l'aplicació del concepte de PAR en les nostres **assignatures practiques** implica un canvi en les estructures (espai-temps) dels nostres estudis. Treball per projectes? Treballar assignatures en xarxa.
- Importància d'aprofitar la recerca en altres disciplines per integrar-la a la nostra recerca específica.
- La recerca ha de suposar un treball més autònom dels alumnes, però acompanyat dels docents (que no han de dimitir de les seves responsabilitats).
- Que el treball de recerca en el grau proporcioni un fonament metodològic que serveixi per a la vida professional.
- Buscar un lligam més estret entre les assignatures teòriques i practiques. O que totes dues dimensions quedin integrades en la PAR.
- Necessitat imperiosa -el més aviat possible- d'establir protocols clars per als treballs de PAR en qualsevol nivel o àmbit.
- Plantejar-se si la PAR ha de ser obligatòria o no als estudis de grau. Forma o no forma part del procés indispensable de formació de l'artista? Importància d'adquirir les eines de l'ofici al marge de la recerca.